„Kanadai Magyar Ujság"
egyesitve a
"KANADAI MAGYAR HIRLAPPAL"
Kanada és az angol birodalom legelterjedtebb, vezető magyar hetilapja amely mindenkor önzetlenül védi meg az idegenbe szakadt magyarság érdekeit és a kanadai polgárokat megillető jogokat igyekszik kivivni minden honfitársunk számára.
Előfizetési dij egy évre: $3.00. Az Óhazába és külföldre egy évre $4.00
Szerkesztőség és kiadóhivatal 375 Hargrave St WINNIPEG, Man.

BRANTFORD
BRIDGEBURG
CALEDONIA
CHIPPAWA
CROWLAND
FORD CITY
FORT ERIE
FORT WILLIAM
GALT
GUELPH
HAMILTON
KITCHENER
MONTREAL
New WATERFORD
NIAGARA FALLS
OSHAWA
OTTAWA
PORT COLBORNE
PORT ROBINSON
QUEBEC
ST. CATHARINES
SPRING HILLS
SUDBURY
SYDNEY
TORONTO
WELLAND
WINDSOR

Kelet- és Nyugat Kanadai Magyar Ujság

CANADIAN HUNGARIAN NEWS

BEKEVAR
CANA
CALGARY
COALHURST
EDMONTON
ESTEVAN
HALMOK
KAPOSVAR
LEASK
LETHBRIDGE
NORBURY
OTTHON
PLUNKETT
RAYMOND
REGINA
SASKATOON
SAXONHILL
SOKHALOM
SZT. LASZLO
SZEKELYFOLD
SUMAS
TABER
VANCOUVER
WAKAW
WEYBURN
WHITEWOOD
YORKTON

„Canadian Hungarian News"
Combined with the
"CANADIAN HUNGARIAN JOURNAL
An Independent Weekly Published in the Magyar Language. Circulating in all the Provinces of the Domonion of Canada and largest of all Hungarian Papers within the entire British Empire.
Editorial Offices and Printing Plant
375 Hargrave St., WINNIPEG, Man.
Yearly Subscription $3.- to Foreign Countries $4.-

VOL. IX. EVFOLYAM — 375 HARGRAVE ST. WINNIPEG, MANITOBA, 1932. JUNIUS 30 CSÜTÖRTÖK — No. 26 SZAM

UJABB REMÉNYSUGÁR A LEFEGYVEREZÉS EGÉN

HOOVER EGY HARMADDÁL SZERETNÉ LESZÁLLITANI A HADSEREGEKET — ANGLIA MÉG NAGYOBB CSÖKKENTÉST AJÁNL — FRANCIAORSZÁG ISMÉT KIMUTATTA A FOGA FEHÉRÉT

A lefegyverezés mindjobban elsötétülő egén ujabb reménysugár csillant meg, amidőn Hoover elnök megbizásából az Egyesült Államok delegációja a hadseregek és a tengerészetek egy harmadának csökkentésére szólitotta fel a világ fegyverben álló nemzeteit. Szinte leirhatatlan meglepetést keltett az amerikaiak határozott felszólitása Franciaországban és a francia célokat szolgáló kisantant-államokban, ahol mindvégig komolyan biztak abban, hogy az Egyesült Államok nem fog tevékeny részt kérni a népszövetségi tanácskozásokból, Franciaország viszont könnyen ellensulyozhatja majd az angol leszerelési politikát.

Lapzártáig ugyan kézzelfogható eredményeket nem ért el a genfi konferencia, miután a hadisarcok kérdése jutott előtérbe Tény azonban, hogy Anglia most már elegendő támogatást érez a háta mögött, hogy még egy alaposabb lefegyverezési tervezettel lépjen a nagyvilág elé. Mig ugyanis az Egyesült Államok a hadseregek létszámának egy harmaddal való apasztását és a hadihajók számának leszállitását jelentette be, Anglia az összes nagy hadihajók szétrombolását ajánlja és a tengeri flotta egységszámának apasztása helyet sokkal jobb megoldásnak tartaná a csupán védelmet nyujtó kisebb tonnatartalmu hajók megtartását.

Franciaország az immár mindenünnen fenyegető leszerelési "veszély"-lyel szemben ezekután csak ideig-óráig tarthat ki, annyival is inkább, miután rajta kivül minden nagyhatalom, összesen mintegy 46 ország fogalt egységesen állást a lefegyverezés mellett. Mindenesetre érdekes lesz megjegyeznünk, hogy nem is annyira emberbaráti érzésből, haném főleg pénzügyi és gazdasági okokból sikerült a genfi konferenciának enynyi eredményt is elérnie. Nagy megnyugvással venné tudomásul a világ, ha ezekután már valamit — tennének is az illetékesek.

Hóvihar dühöngött Churchillen

JULIUSBAN JÖNNEK A TEHERHAJÓK —LESZÁLLITOTTÁK A BIZTOSITÁSI DIJAKAT, DE NINCS KÖSZÖNET BENNE

Junius 21.-én volna igazság szerint a leghosszabb a nap; de mig a prérin 16 órán át élvezhették olvasóink a napsütés áldásait — nem ugy a Hudson-öböl vidékén. Legalábbis Churchill kikötőjében nagy hóziyatar dühöngött a mult hét folyamán, ugyannyira, hogy még az északi fényt sem láthatták napokon keresztül.

Bár a szélvihar ismét visszahozta az uszó jégtorlaszokat egészen a Churchill-folyó torkolatáig, a kikötőben levő két motorhajó hamarosan utnakindul felfedezőutjára. A kormány ugyanis pontos adatokat óhajt beszerezni a jég mozgásirányáról, hogy azután megfelelő tanáccsal láthassa el a veszedelmes utvonalon közlekedő teherhajókat.

Most már bizonyossá vált, hogy az "Isleworth" és "Pennyworth" gőzösök julius folyamán veszik fel Churchillben a márris lekötött gabonát s indulnak vissza Liverpool felé. A két hajó tulajdonosa, a Dagleish tengerhajózási vállalat becslése szerint mintegy négymillió bushel buzát fognak a Hudson-öböl vizén keresztül elszállitani Kanadából.

Ez alkalommal térünk ki röviden a hajósvállalatok és a biztositó társaságok között duló viszályra is. A biztositási dijak tudnillik oly magasak a Hudson-öböl utvonalán, hogy valósággal megbénitják a vállalkozást. Junius 22-ikén ugyan ezer dolláronként 20 dollárra szállitották le a biztositási dijat, viszont kikötötték, hogy csakis az ugynevezett giroszkopikus iránytüvel ellátott hajók esetében. Ha viszont ehhez hozzászámitjuk, hogy ezzel az ötezer dolláros müszerrel kevés teherhajót tudnak felszerelni, emellett pedig a rakományt külön kell biztositani, ami ismét emeli a szállitási költségeket — akkor mindeddig nem sokat lendítettek az uj vonalon.

SIRALOMHÁZBAN AKADT TESTVÉRÉRE

Massachussetts állam börtönében szivettépő jelenet játszodott le egy halálraitélt rab cellájában. Az ujságok azon hiradására, hogy ötven éve eltünt öccsét gyilkosság miatt villamosszékbe ültetik, egy öreg amerikai munkás lóhalálában sietett a börtönbe. A siralomházban tényleg rátalált elzüllött öccsére miután már-már feladta a reményt, hogy valaha is rátalál. A két testvér olyan meghatottan borult egymás nyakába, hogy maga a fogházigazgató terjesztette kegyelemre az elitéltet.

CSÓNAKON VÁG NEKI AZ ÓCEÁNNAK

Junius 27.-én parányi mentőcsónak haladt az amerikai tengerpartok mellett északi irányban, a kanadai Halifax felé. A csónakban teljesen egyedül evezett Einar Ellingdon 36 éves nővég hajós, aki arra a merész feladatra vállalkozott, hogy elsőnek szeli át mentőcsónakon az Atlanti óceánt nyugat-keleti irányban. Utiterve Irország és Anglia déli partjainak érintésével Havre francia kikötő volna, ahova csak hónapok megfeszitett munkája árán és ezernyi veszedelem legyőzése után jutna a bátor norvég viziember.

Megakadt a vonat a — sáskaszönyegben

Deloraine manitobai városka közelében furcsa tapasztalatra tett szert a CPR egyik személy vonatának mozdonyvezetője: a hatalmas acélalkotmány nem volt képes a néhány kocsiból álló szerelvényt átvonszolni a sineket szőnyeg gyanánt elboritó sáskákon. A vidéken különösen elszaporodtak a sáskák az elmult néhány nap folyamán, ugy hogy rengeteg méreggel itatott korpát kellett a farmereknek elszórniok, hogy termésüknek legalább egy részét megmenthessék. A vasuttársaság azonban már nem hitte ilyen komolynak a veszedelmet s nem gondoskodott idejében elegendő homokról. Végül is 20 mérföldes cammogás után nagy késéssel érkezett be a vonat s azóta a nyilt pályán is méreggel fogadják a szőcskéket.

UJ MÓDSZERREL GYÓGYITJÁK A TÜDŐGYULLADÁST

Torontóban ujabban érdekes orvosi kisérletekkel foglalkoznak az egyetemi klinikákon. A beteg tüdőből teljesen kiszivattyuzzák a levegőt és csak fokozatosan engedik vissza akkor, amidőn már meggyógyultak a tüdő-hólyagocskák. Amellett, hogy ennek az uj gyógyitási módszernek az alkalmazásától lényeges eredményeket várnak, még olyan tudományos felfedezéseket tettek, melyek széleskörü alkalmazásával valósággal forradalmasitani akarják az orvostudományt. Ezeket az utóbbi kisérleteket mindaddig titokban folytatják, mig megfelelő eredményekkel nem léphetnek a nyilvánosság elé.

Jövőre halasztották a repülő óceán-vonatot

Emlékeznek bizonyára olvasóink arra, hogy a mult nyáron Balbo olasz légügyi miniszter parancsnoksága alatt Braziliába repült egy egész repülőraj. Mint már hetekkel ezelőtt jeleztük, az olaszok most meg akarták ismételni ez a csoportos óceánrepülést azzal a különbséggel, hogy ezuttal Irországon, Icelandon, Labradoron és Ottawán keresztül egyenesen Chicagóba akartak repülni.

Magyar szempontból óriási jelentősége lett volna ennek a vállalkozásnak, hiszen az olaszok az azóta tragikus halált halt Endresz Györgyöt, a "Justice for Hungary" hős pilótáját kérték fel az expedició vezetésére. Miután azonban Endresz halálával megváltozott az olaszok eredeti terve, Balbo légügyi miniszter előterjesztésére elhatározták, hogy nem az idén, hanem csak 1933 nyarán jön át a tengeren a 10 gépből álló olasz repülőraj, még pedig a chicagói világkiállitás megnyitására.

OUR ENGLISH READERS

are requested to read our poem on Page 3, which was presented to the Executive of the U.S. Foreign Relations Committee on June 27 by the "American Hungarian League for Peace Revision."

Kanada közeledik Németországhoz?

Éveken keresztül nem valami barátságos alapon folytatott Kanada kereskedelmet Németországgal. 1931 elejéig az általános vámilletékeket ró tták ki a behozott német áruk után, azóta pedig ismét megnehezitették az importot. A németeket természetesen igen érzékenyen érintette, hogy mig például Franciaország kedvezményes vámtételek alapján kereshet magának piacot Kanadában — a németeknek mindinkább meg nehezitik az érvényesülést.

Németország végül is megunta a kanadai vámfalak állandó emelkedését és április elsején a kanadai árukra ujabb vámot vetett ki. Ennek az intézkedésnek megvolt a kedvező hatása és az ottawai kormány most már hajlandónak mutatkozott engedni eredeti álláspontjából. Eszerint julius elsejétől kezdve megenyhült a két ország közötti kereskedelmi feszültség, sőt komoly remény van arra, hogy az ottawai gazdasági konferencia után Németországgal is a "legtöbb kedvezmény" alapján indul meg a kereskedelem.

Le kell szoritani a csecsemőhalálozást!

Dr. Brown neves torontói orvostanár a "Canadian Medical Association" jelenlegi ülésén nagyjelentőségü előadást tartott a csecsemő-halálozás arányszámának csökkentéséről. Dr. Brown szerint még az orvostudomány mai fejlettsége ellenére is Kanadában például minden tizedik csecsemő egy-két hónapos korában elhal, a világ országainak legtöbbjében pedig még ennél is kedvezőtlenebb a halálozási arányszám.

Az előadó azután részletesen kimutatta, hogy megfelelő orvosi intézkedésekkel el lehetne érni, hogy csupán minden 16-ik csecsemő halna meg, ami óriási haladást jelentene a jelenlegi arányszámmal szemben. Irország egyes vidékein és New-Zeelandban például sokkal kedvezőbb a csecsemő-halálozás. Dr. Brown négy főbb pontot emelt ki, melyekre nagyobb figyelmet kellene forditani. A születés előtti és utáni gondosabb kezelés mellett főleg a csecsemő természetes táplálása, illetőleg a mesterséges táplálás tudományos alapon való eszközlése és végül a friss levegő, tisztaság és korai testgyakorlás volnának azok a feltételek, melyeknek révén sok kis életet meg lehetne menteni.

Ciklón és jégeső pusztitott Saskatchewanban

1912 óta nem látogatta meg olyan nagyarányu vihar a prérit, mint amilyen ciklón és jégeső mult szerdán feldulta Milestone saskatchewani telep környékét. Az este fél hat óra táján kezdődő égiháboru 12 mérföldes körzetben valósággal felszántotta az egész vidéket, felbecsülhetetlen kárt okozván termésben, épületekben és állatállományban egyaránt.

Egy Rennick nevü farmer csak véletlen szerencsének köszönhette megmenekülését. Házát valósággal aprófává aprította a szélvihar s ha az emeleten tartózkodó farmer idejében ki nem ugrik az ablakon, ugy ment hetetlenül elveszett. — Hat mérföldnyi hosszuságban ledöntötte a vihar nemcsak a telefonpóznákat, hanem az öles fákat is.

KIEMELTÉK A TENGER KINCSÉT

Franciaország Brest kikötője közelében már hónapok óta minden erejét megfeszitve dolgozik egy csapat buvár, hogy az "Egypt" nevü gőzös aranyrakományát ismét felszinre hozzák. Az "Egypt" ugyanis még 1922-ben összeütközött egy teherhajóval és menthetetlenül elsüllyedt. Azóta több kisérlet történt, hogy az ötmillió dollárra becsült aranyrakományt valami képen kiemeljék a tenger fenekéről.

Hosszu éveken át készitette elő az "Artiglio" nevü olasz hajó az arany kiemelési munkálatait s bár számtalan esetben sikerült a buvároknak a tenger fenekére leszállniok, mindig ellenállhatatlan akadályokkal találták magukat szemben, ugyhogy az eredmény sokáig váratott magára. Végül is a viharos tenger ellenére sikerült a mult héten a hajórakománynak mint egy felét, két és félmillió értékü aranyrudat kiemelni.

ELÉG ÉLÉNK A VILÁGPIAC

Most bocsátották ki a hivatalos jelentéseket a buza világpiaci forgalmára vonatkozólag. Ebből kitünik, hogy a nehéz viszonyok ellenére alig maradt el a világ a tavalyi buza-fogyasztás mögött s ha az előre lekötött óriási gabonamennyiségeket figyelemmel kisérjük, ugy éppen nem lehet panaszra ok. A kimutatásokból kiderül, hogy mult év augusztus elsejétől junius 12.-ig 711 millió 617 ezer bushel buza talált vevőre, mig tavaly ugyanezen időszakban 712 millió 304 ezer bushel volt a forgalom. Kanadai szempontból örvendetes jelenségnek könyvelhető el, hogy az északamerikai termés iránt igen nagy az érdeklődés; Argentina és Ausztrália ezzel szemben aránylag keveset szállitott, Oroszország pedig egészen kimaradt az exportáló nemzetek sorából.

KÉT FIUT FELFALTAK A A VADÁLLATOK

Alberta tartomány Edmontontól északra elterülő, nagyobbára lakatlan vidékén már hetekkel ezelőtt eltünt két kisfiu. akik megszöktek hazulról. A kétségbeesett szülők attól tartanak, hogy a két eleven fiut kalandvágya az őserdőkbe csalta, ahol a vadállatok felfalták őket.

POÉTÁK AZ ÉRDEKLÖDÉS HOMLOKTERÉBEN

WATSON KIRKCONNELL MÜFORDITASAT NYUJTOTTA ÁT BORAH SZENATORNAK AZ AMERIKAI MAGYAR REVIZIÓS KÜLDÖTTSÉG — HADBASZÓLITJUK A KANADAI NÉP KÖLTŐKET SZENT ISTVÁN NAPJÁRA

Junius 27.-én magyar szempontból nagy események játszódtak le Washingtonban, az Egyesült Államok meseszerü fővárosában. Ekkor adta át a Drózdy Győző chicagói lapszerkesztő vezetése alatt Washingtonba utazó amerikai magyar reviziós bizottság az Óhaza népének üdvözletét Borah szenátornak. Borah-t nem kell lapunk olvasóinak külön bemutatnunk, hiszen az Egyesült Államok legfelsőbb külügyi bizottságának elnöke már oly sok alkalommal emelte fel messzehangzó szavát az elnyomott magyarság érdekében, hogy valósággal legendás népszerüségre tett szert.

Ennek a népszerüségnek akarta tanujelét adni az Óhaza hálás népe, amidőn az amerikai magyarsággal karöltve jelképes ajándékokkal, a magyar népies és ipar-müvészet remekeivel ajándékozta meg Borah szenátort. Ebből az alkalomból Kemény György, az ismert detroiti magyar költő, a Petőfi Társaság egyetlen amerikai tagja ünnepi ódát irt Borah szenátor tiszteletére, melyet viszont a Petőfi Társaság egyetlen kanadai tagja, Prof. Watson Kirkconnell egyetemi tanár, lapunk munkatársa forditott angolra. A "Kanadai Magyar Ujság" nem kis büszkeséggel mutatja be elsőnek ezt a remekbe készült müforditást, annyival is inkább miután ennek révén Kanada magyarsága is belekapcsolódhatott az Amerikai Magyar Reviziós Liga történelmi nevezetességü washingtoni zarándoklásába.

•

A fentiekkel kapcsolatban hozzuk lapunk poéta-barátainak tudomására, hogy szerkesztőségünkben olyan óriási számban gyültek már össze a kanadai lantosok költeményei, hogy egy szép kis füzetet megtöltenének. Eppen a beérkező rengeteg közérdekü cikk miatti helyszüke következtében elhatároztuk tehát, hogy augusztus 20-ikára, Szent István napjára egy vaskos melléklettel lepjük meg olvasóinkat. Melléklet ünkben szóhoz juthat Kanada minden magyar költője kivétel nélkül, viszont a népies poétákon kivül senkifia irása meg nem jelenhetnék a "Kanadai Magyar Ujság Verses köteté"-ben.

Miután azonban az ebből származó költségekre legalább részben fedezetet kell találnunk, csakis azon olvasóink költeményeit közölhetjük, akik előfizetésük legalább augusztus 20.-ig való rendezésén kivül mindenegyes közlésre kért költeményük után 25 centet lapunk kiadóhivatalához beküldenek. Ezzel szemben viszont mindegyik magyar poétának annyiszor öt tiszteletpéldányt küldünk a 'Verseskötet'-ből, ahány költeményt illetőleg ahányszor 25 centet be küld. Fel tehát kanadai magyar költők: mutassuk meg a nagy nyilvánosságnak, hogy mit tud Petőfi Kanadába szakadt népe!

LEGUJABB HIREK

"EURÓPA JÖVŐJE A MAGYARORSZÁGOT ért igazságtalanságok jóvátételén fordul meg" irja a londoni "Daily Mail" lapzártakor érkezett számában Rothermere. A lausannei világkonferenciához intézett cikk megállapitja ezenkivül, hogy Magyarország feldarabolásával a szomszédállamok napját bukásukat készitették elő és az egykor megelégedett Duna-Tisza közét koldusok nyomortanyájává süllyesztették.

KÉTEZER NOVA-SCOTIAI BÁNYÁSZ deportálásáról elterjedt hirekre az ottawai kormány szigoru vizsgálatot inditott, hogy a való tényállást megállapitsa. Kiderült, hogy kétezer helyett kétszáz new-waterfordi bányász hazaszállitásával kapcsolatban terjesztették hivatásos agitátorok a rémhireket, annak ellenére, hogy a munkához jutni nem képes 200 bányász a saját kérelmére tért vissza családjához államsegéllyel.

NYOLCVANMILLIÓ FONT aratógép-zsineg lesz az idei szükséglet Nyugatkanadában. A gabonára általábanvéve kedvező időjárás hirére Keletkanada több gyárvárosában javult a munkapiac s a Brantford, International Harvester, valamint Plymuth Cordage zsineg-gyárak többszáz olyan régi munkásukat vették fel, akik már évek óta nem jutottak keresethez.

FORRADALOM TÖRT KI a távol-keleti Sziámban, melynek fiatal uralkodója tavaly Kanadát is bejárta világkörüli utján. A forradalmárok azzal a feltétellel ajánlották fel ismét a trónt Prajadhibroknak, hogy maradi tanácsosai és az ország nyakán élősködő nemesség hatalmát letörve, ezentul demokratikusan kormányozza az országot.

A MUNKANÉLKÜLISÉG UJSZERÜ megoldását tervezik egyes tartományokban, amidőn az eddigi tétlenség, illetőleg ingyen-munka helyett "zseb-pénzt" adnának munka ellenében az ellátáson kivül mindenegyes munkanélkülinek. A terv szerint nagyobb munka-helyek közelében hatalmas munkás-táborokat létesitenének és a városokban való lézengés helyett ott foglalkoztatnák a munkanélkülieket. — British Columbia viszont mintegy 2,000 nem odavaló illetőségü vándort szólit fel távozásra, hogy saját munkanélkülieiről jobban gondoskodhasson.

HETSZÁZÖTVENEZER EMBER hallgatta mult vasárnap Irország fővárosában, Dublinben XI.-ik Pius rádiószózatát Rómából a 31-ik eucharisztikus kongresszus befejezése alkalmából. A nagyszabásu vallásos ünnepséget viszont egész Európa és Amerika hallhatta rádión.

TITKOS DIPLOMACIAI SZERZŐDÉSRŐL suttognak a lausannei konferenciával kapcsolatban. Állitólag ha a németek által Franciaországnak felajánlott szövetség nem jön létre, illetőleg ha a lausannei konferencia kudarccal végződik — Anglia és az Egyesült Államok függetlenül is revizió alá veszik háborus követeléseiket és teljesen magára hagyják Franciaországot. — Ugyanekkor ellentmondó jelentések érkeztek arról, mintha Vilmos volt német császár tárgyalásokat folytatott volna a Hohenzollern-család ujbóli trónrahelyezéséről.

VÁLTOZATOS RENDŐRI KRÓNIKA jellemezte a mult hetet. A bezárt Manitoba Savings Office könyvelőjét $4,000 elsikkasztásáért letartóztatták, a Newyork állambeli Buffalóban izgalmas üldözés árán elfogták azt a bandität, aki New Brunswick tartománytól Winnipegig furfangos módon sorra fosztogatta a pénzintézeteket. — A közlekedési és fürdési szerencsétlenségek következtében harmincnál is többen vesztették életüket.